

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

"ЗАТВЕРДЖУЮ"
Заступник керівника
(проректор з науково-педагогічної роботи)

Микола АФАНАСЬЄВ

Оцінка вартості бізнесу

робоча програма навчальної дисципліни

Галузь знань
Спеціальність
Освітній рівень
Освітня програма

07 Управління та адміністрування
072 "Фінанси, банківська справа та страхування"
перший (бакалаврський)
всі освітні програми

Статут дисципліни
Мова викладання, навчання та оцінювання

базова
українська

Завідувач кафедри фінансів

Ірина ЖУРАВЛЬОВА

Харків
2020

ЗАТВЕРДЖЕНО
на засіданні кафедри фінансів
Протокол № 2 від 04.09.2020 р.

Розробник:
Полтініна О. П., к.е.н., доц. кафедри фінансів.

**Лист оновлення та перезатвердження
робочої програми навчальної дисципліни**

Навчальний рік	Дата засідання кафедри – розробника РПНД	Номер протоколу	Підпис завідувача кафедри

Анотація навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна «Оцінка вартості бізнесу» буде корисна майбутнім спеціалістам економічних спеціальностей, які планують працювати в реальному секторі економіки. Опанування знаннями, щодо можливості оцінювання вартості бізнесу дозволять здійснювати застосування на практиці підходів до оцінювання вартості бізнесу та розробляти заходи із її мінімізації.

Метою викладання даної навчальної дисципліни є формування компетентностей з управління вартістю бізнесу в умовах нестабільного зовнішнього середовища.

Для досягнення мети поставлені такі основні завдання:

засвоєння основних принципів обґрунтованого вибору оптимального методичного підходу до оцінювання ринкової вартості підприємства;

оволодіння навичками самостійного здійснення аналізу, ідентифікації та оцінювання чинників, що впливають на ринкову вартість підприємства;

оволодіння навичками розробки комплексу заходів із управління вартістю підприємства з використанням сучасних фінансових інструментів, зокрема, враховуючи позиціонування підприємства на фондовому ринку.

Об'єктом навчальної дисципліни є економічні процеси та події, що впливають на ринкову вартість бізнесу. Предметом навчальної дисципліни є перелік заходів щодо управління вартістю бізнесу.

Характеристика навчальної дисципліни

Курс	3
Семестр	6
Кількість кредитів ECTS	4
Форма підсумкового контролю	іспит

Структурно-логічна схема вивчення дисципліни

Пререквізити	Постреквізити
Фінансова математика	Інвестування
Мікроекономіка	Фінансовий інжиніринг
Фінанси підприємств	Фінансовий менеджмент
	Управління вартістю підприємства

Компетентності та результати навчання за дисципліною

Компетентності	Результати навчання
Обирати оптимальний методичний підхід до оцінки ринкової вартості підприємства	Здатність до практичного застосування міжнародних та вітчизняних стандартів оцінки
	Систематизувати переваги та недоліки існуючих підходів та методів оцінювання вартості підприємства
	Застосовувати кожен із методів оцінки вартості підприємства на практиці
	Порівнювати результати оцінювання ринкової вартості підприємства, отримані із застосуванням різних методів
Розробляти ефективні заходи із управління вартістю активів та капіталу підприємства	Визначати вплив ринкової вартості цінних паперів підприємства на його вартісну оцінку
	Здійснювати вибір оптимальної структури капіталу, який забезпечить максимізацію ринкової вартості підприємства
	Формувати критерії для оцінки результативності управління активами та капіталом в системі вартісноорієнтованого управління підприємством
	Розробляти комплекс заходів із управління вартістю

Компетентності	Результати навчання
	підприємства на основі раціоналізації структури капіталу та використання активів
Здійснювати прийняття управлінських рішень щодо максимізації ринкової вартості підприємства, з урахуванням чинників зовнішнього та внутрішнього середовища	Діагностувати чинники зовнішнього середовища, що впливають на ринкову вартість підприємства
	Прогнозувати ринкову вартість підприємства за умови оптимістичного та песимістичного сценаріїв розвитку економіки держави
	Розробляти заходи із нейтралізації негативного впливу зовнішнього середовища на ринкову вартість підприємства

Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Концептуальні основи оцінки бізнесу

Тема 1. Предмет та зміст оцінки бізнесу

1.1. Поняття оцінки ринкової вартості і сфера її застосування в сучасній економіці.

Поняття оцінки ринкової вартості і сфера її застосування в сучасній економіці. Необхідність і можливість вартісної оцінки в українських умовах. Відмінність вартісної оцінки від бухгалтерської (балансової), аудиторської та рейтингової оцінки.

1.2. Об'єкти і суб'єкти вартісної оцінки. Об'єкти і суб'єкти вартісної оцінки.

Майновий комплекс підприємства та бізнес як об'єкти оцінки. Вплив специфічних характеристик оцінюваного об'єкта на процес оцінки. Права і обов'язки експерта-оцінювача, вимоги до якості оціночних робіт та відповідальність оцінювача.

1.3. Основні цілі оцінки. Принципи оцінки. Мета проведення оцінки. Фундаментальні принципи оцінки. Принципи оцінки, що відбивають різні погляди авторів: альтернативності, передбачення, надлишкової продуктивності, майбутніх переваг, економічного розподілу, адекватності, аналогії, системності тощо.

1.4. Бази оцінки. Види вартості, які використовуються в оцінці. Бази оцінки. Види вартості, які використовуються в оцінці. Ринкова база оцінки. Неринкові види вартості. Фактори, що впливають на вартість підприємства і його майна. Єдність і протилежність ринкової вартості та ринкової ціни. Взаємозв'язок цілей оцінки, видів вартості, об'єктів оцінки.

Тема 2. Організація оціночної діяльності та її законодавче забезпечення

2.1. Нормативно-законодавче регулювання оціночної діяльності в Україні. Історія розвитку оціночної діяльності в Україні. Міжнародна та вітчизняна практика оцінки бізнесу. Регулювання оціночної діяльності в Україні. Закон про оцінку майна, майнових прав та оціночну діяльність. Стандарти оціночної діяльності. Нормативно-правове забезпечення вартісної оцінки в Україні. Контроль за здійсненням оціночної діяльності. Обмежувальні умови на проведення оцінки бізнесу. Професійна підготовка оцінювачів. Саморегульовані організації оцінювачів.

2.2. Організаційно-правова основа проведення незалежної оцінки бізнесу. Випадки обов'язкового проведення оцінки. Організаційно-правова основа проведення незалежної оцінки бізнесу. Процедура укладання договору на оціночні роботи. Основні розділи договору. Права та відповідальність замовника та оцінювача.

2.3. Процес проведення оцінки бізнесу та його основні етапи. Процес проведення незалежної оцінки бізнесу та його основні етапи.

Тема 3. Інформаційне забезпечення оцінки бізнесу

3.1. Інформація для оцінки бізнесу: види, класифікація, вимоги до складу та структури. Система необхідної для оцінки бізнесу інформації. Зовнішня і внутрішня інформація, її класифікація, вимоги до складу та структури. Достовірність та повнота інформаційної бази оцінки.

3.2. *Фінансова звітність - основа інформаційної бази вартісної оцінки.* Фінансова звітність - основа інформаційної бази вартісної оцінки. Обмеженість фінансової звітності українських підприємств. Міжнародні стандарти обліку і звітності, особливості їх застосування при оцінці українських компаній.

3.3. *Прогнозування, як елемент оцінки бізнесу.* Основні методи аналізу і коригувань фінансової звітності з метою оцінки бізнесу. Прогнозування, як невід'ємний елемент оцінки бізнесу.

Тема 4. Методичний інструментарій оцінки вартості бізнесу.

4.1. *Поняття доходу та грошового потоку підприємства (бізнесу), для розрахунку його ринкової вартості.* Поняття доходу та грошового потоку підприємства (бізнесу), результати фінансової, інвестиційної та операційної діяльності компанії, використовувані для розрахунку її ринкової вартості.

4.2. *Види і моделі розрахунку грошового потоку.* Види і моделі розрахунку грошового потоку. Тимчасова оцінка грошових потоків. Шість функцій грошової одиниці.

4.3. *Ризики ринкової вартості бізнесу та способи їх врахування в процесі оцінки.* Система ризиків, що впливають на величину ринкової вартості різних об'єктів власності. Способи їх врахування в процесі оцінки.

4.4. *Методичні підходи до оцінки бізнесу.* Методичні підходи до оцінки бізнесу. Переваги і недоліки методів оцінки.

4.5. *Узгодження результатів оцінки бізнесу. Звіт про оцінку вартості підприємства.* Узгодження результатів оцінки бізнесу. Звіт про оцінку вартості підприємства

Тема 5. Дохідний підхід до оцінки вартості бізнесу

5.1. *Характеристика й сфера застосування дохідного підходу до оцінки бізнесу.* Економічна сутність і закономірності дохідного підходу до оцінки різних об'єктів власності. Місце дохідного підходу в системі вартісної оцінки. Головні переваги оцінки бізнесу в рамках дохідного підходу.

Умови, діапазон застосування, система абстрагування і допусків в рамках дохідного підходу. Фактори вартості, що враховуються при оцінці з позицій дохідного підходу. Види вартості і принципи дохідного підходу до оцінки вартості підприємства.

5.2. *Метод дисконтування грошових потоків. Модель Гордона.* Методи дохідного підходу. Метод дисконтування грошових потоків. Модель Гордона.

5.3. *Метод капіталізації доходів.* Метод капіталізації доходів. Вибір фінансової бази. Основні етапи і способи розрахунку вартості. Порівняльна характеристика методів дохідного підходу.

Тема 6. Порівняльний підхід до оцінки бізнесу

6.1. *Загальна характеристика порівняльного підходу та умови його застосування.* Загальна характеристика порівняльного підходу. Умови застосування та особливості використання порівняльного підходу при оцінці українських підприємств.

6.2. *Основні етапи оцінки бізнесу з позицій порівняльного підходу.* Основні етапи оцінки бізнесу з позицій порівняльного підходу. Інформаційно-правова база та особливості фінансового аналізу при використанні методів порівняльного підходу.

6.3. *Методи порівняльного підходу. Цінові мультиплікатори.* Методи порівняльного підходу. Метод компанії-аналога або метод ринку капіталу. Алгоритм і методика розрахунку ринкової вартості методом компанії-аналога. Вибір порівняльних підприємств, критерії відбору аналогічних компаній, визначення бази порівняння та розрахунок фінансових коефіцієнтів. Вибір і обчислення цінових мультиплікаторів, діапазон їх застосування. Формування підсумкової величини вартості.

Змістовий модуль 2. Оцінка вартості бізнесу в конкретних цілях

Тема 7. Витратний підхід до оцінки бізнесу

7.1. *Економічний зміст та сфера застосування витратного підходу.* Економічний зміст методів витратного підходу. Особливості витратного підходу до оцінки різних об'єктів власності. Методологічні закономірності і принципи витратного підходу до оцінки вартості

підприємства (бізнесу). Ринкова вартість підприємства як різниця між ринковою вартістю його активів і зобов'язань. Умови застосування методів витратного підходу.

7.2. *Метод вартості чистих активів.* Методи витратного підходу, особливості їх застосування для оцінки українських підприємств. Загальна характеристика методу вартості чистих активів.

7.3. *Метод ліквідаційної вартості.* Метод ліквідаційної вартості. Поняття ліквідаційної вартості, її види. Умови застосування методу, його місце в системі процедури банкрутства. Основні етапи методу. Розробка календарного графіка ліквідації активів підприємства, коректування балансової вартості активів і зобов'язань. Визначення витрат, пов'язаних з ліквідацією підприємства. Розрахунок ліквідаційної вартості як залишкової вартості бізнесу.

Тема 8. Оцінка матеріальних та нематеріальних складових майна підприємства.

8.1. *Оцінка об'єктів нерухомості.* Характеристика майна підприємства, що підлягає оцінці. Оцінка об'єктів нерухомості. Види вартості нерухомого майна. Дохідний та ринковий підходи до оцінки нерухомості. Визначення зносу будівель і споруд.

8.2. *Особливості оцінки земельних ділянок.* Особливості оцінки земельних ділянок.

8.3. *Оцінка ринкової вартості машин і устаткування.* Оцінка ринкової вартості машин і устаткування. Дохідний, ринковий та витратний підхід до оцінки ринкової вартості машин та обладнання.

8.4. *Оцінка вартості нематеріальних активів.* Оцінка вартості нематеріальних активів. Особливості обліку нематеріальних активів. Дохідний, ринковий і витратний підходи до оцінки нематеріальних активів. Особливості оцінки нематеріальних активів з використанням майнового підходу.

8.5. *Оцінка об'єктів інтелектуальної власності.* Використання моделі активів в оцінці об'єктів інтелектуальної власності.

8.6. *Оцінка вартості товарно-матеріальних запасів.* Оцінка вартості товарно-матеріальних запасів. Загальна характеристика товарно-матеріальних запасів. Класифікація товарно-матеріальних запасів за цільовим призначенням. Особливості обліку та оцінки товарно-матеріальних запасів.

Тема 9. Оцінка часток в підприємстві (бізнесі).

9.1. *Підходи до оцінки часток у бізнесі.* Підходи до оцінки часток у бізнесі. Види вартості емісійних цінних паперів.

9.2. *Моделі розрахунку ринкової вартості акцій і облигацій.* Підходи до оцінки неконтрольних (міноритарних) пакетів. Премії та знижки у визначенні ринкової вартості акцій. Моделі розрахунку ринкової вартості акцій і облигацій.

Тема 10. Оцінка вартості майна підприємства-боржника з метою продажу при банкрутстві.

10.1. *Поняття, види і етапи банкрутства підприємства.* Сутність поняття банкрутство підприємства. Основні його етапи та види.

10.2. *Особливості оцінки вартості майна підприємства-боржника.* Особливості оцінки вартості майна підприємства в процесі антикризового управління. Порівняльний підхід до оцінки вартості майна підприємства-боржника.

10.3. *Підходи до оцінки вартості майна підприємства-боржника.* Майновий підхід до оцінки вартості майна підприємства-боржника. Дохідний підхід до оцінки вартості майна підприємства-боржника.

Тема 11. Оцінка вартості підприємства при реструктуризації.

11.1. *Сутність та об'єкти реструктуризації.* Реструктуризація: поняття, сутність, об'єкти. Мета реструктуризації. Види діяльності по стратегічному напрямку реструктурування підприємств.

11.2. *Форми реструктуризації підприємств.* Форми реструктуризації підприємств. Місце та роль оцінки при реструктуризації.

11.3. Оцінка ринкової вартості підприємства при реструктуризації. Оцінка ринкової вартості підприємства при реструктуризації.

Тема 12. Оцінка бізнесу в системі управління підприємством.

12.1. Місце та роль оцінки вартості бізнесу в системі управління підприємством. Місце та роль оцінки бізнесу в системі управління підприємством. специфіка оцінки бізнес-напрямків і бізнес-одиниць в системі управління підприємством.

12.2. Оцінка бізнесу в системі антикризового управління. Оцінка бізнесу в системі антикризового управління. Практична реалізація основних принципів оцінки в системі антикризового управління. Оцінка бізнесу на різних стадіях арбітражного управління. Сучасні управлінські технології оцінки вартості бізнесу.

Перелік практичних (семінарських) та лабораторних занять, а також питань та завдань до самостійної роботи наведено у таблиці "Рейтинг-план навчальної дисципліни".

Методи навчання та викладання

У процесі викладання навчальної дисципліни для активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів передбачене застосування як активних, так і інтерактивних навчальних технологій, серед яких: лекції проблемного характеру, міні-лекції, робота в малих групах, семінари-дискусії, мозкові атаки, кейс-метод, презентації, ознайомлювальні (початкові) ігри, метод проектною роботи, комп'ютерні симуляції.

Порядок оцінювання результатів навчання

Система оцінювання сформованих компетентностей у студентів враховує види занять, які згідно з програмою навчальної дисципліни передбачають лекційні, семінарські, практичні та лабораторні заняття, а також виконання самостійної роботи. Оцінювання сформованих компетентностей у студентів здійснюється за накопичувальною 100-бальною системою. Відповідно контрольні заходи включають:

поточний контроль, що здійснюється протягом семестру під час проведення лекційних, практичних, семінарських, лабораторних занять і оцінюється сумою набраних балів (максимальна сума – 60 балів; мінімальна сума, що дозволяє студенту скласти іспит, – 35 балів);

підсумковий / семестровий контроль, що проводиться у формі семестрового екзамену, відповідно до графіку навчального процесу.

Порядок проведення поточного оцінювання знань студентів. Оцінювання знань студента під час семінарських, практичних і лабораторних занять та виконання індивідуальних завдань здійснюється шляхом накопичення рейтингових балів таким чином:

робота на лекції та активна участь у виконанні практичних завдань – максимально 24 бали;

активна участь у виконанні лабораторних робіт – 12 балів;

написання колоквіумів – 14 бали;

виконання самостійних (індивідуальних) завдань – 10 балів.

Підсумковий контроль знань та компетентностей студентів з навчальної дисципліни здійснюється на підставі проведення семестрового екзамену, завданням якого є перевірка розуміння студентом програмного матеріалу в цілому, логіки та взаємозв'язків між окремими розділами, здатності творчого використання накопичених знань, вміння формулювати своє ставлення до певної проблеми навчальної дисципліни тощо.

Екзаменаційний білет охоплює програму дисципліни і передбачає визначення рівня знань та ступеня опанування студентами компетентностей. Кожен екзаменаційний білет складається із 5 ситуаційних задач, які передбачають вирішення типових професійних завдань фахівця на робочому місці та дозволяють діагностувати рівень теоретичної підготовки студента і рівень його компетентності з навчальної дисципліни.

**КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ, УМІНЬ ТА НАВИЧОК СТУДЕНТІВ ЗА
ВІДПОВІДІ НА ЗАВДАННЯ ІСПИТУ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ОЦІНКА ВАРТОСТІ БІЗНЕСУ»**

Екзаменаційний білет з навчальної дисципліни містить завдання практичної спрямованості різного рівня складності, а саме два стереотипних, два діагностичних та одне евристичне завдання. Кожне завдання оцінюється певною кількістю балів, відповідно до рівня їх складності, сумарна кількість яких складає 40 балів. Алгоритм вирішення кожного з п'яти завдань містить окремі етапи, які відповідно до складності та трудомісткості оцінюються відокремлено один від одного. Алгоритм вирішення кожного завдання містить окремі етапи, які відрізняються за складністю, трудомісткістю та значенням для виконання завдання. Тому окремі завдання та етапи їх виконання оцінюються відокремлено один від одного таким чином:

Завдання 1 (5 балів):

1-2 бали – завдання вирішено з помилками, наведено початкові формули розрахунків без пояснень, розв'язання задачі за формулами не розпочато, або розпочато з помилками.

2-3 бали – наведено початкові формули розрахунків без пояснень. Розв'язання задачі здійснено з помилками. Не прописані одиниці виміру показників. Не прописаний алгоритм розв'язання задачі. Висновки не наведені, або мають не конкретний характер.

3-4 бали – наведено формули розрахунків із поясненнями. Розв'язання задачі здійснено правильно, або з мінімальними помилками. Не прописані одиниці виміру показників. Не прописаний алгоритм розв'язання задачі. Висновки наведені, проте побудовані не логічно, не виявлено причини та наслідки діагностованого явища.

4-5 балів – наведено формули розрахунків із поясненнями. Розв'язання задачі здійснено без помилок. Прописані одиниці виміру показників. Прописаний алгоритм розв'язання задачі. Висновки повні, мають логічний характер, показують знання студентом теоретичних основ та здатність до аналізу причинно-наслідкових зв'язків досліджуваного процесу чи об'єкта.

Завдання 2 (5 балів):

1-2 бали – завдання вирішено з помилками, наведено початкові формули розрахунків без пояснень, розв'язання задачі за формулами не розпочато, або розпочато з помилками.

2-3 бали – наведено початкові формули розрахунків без пояснень. Розв'язання задачі здійснено з помилками. Не прописані одиниці виміру показників. Не прописаний алгоритм розв'язання задачі. Висновки не наведені, або мають не конкретний характер.

3-4 бали – наведено формули розрахунків із поясненнями. Розв'язання задачі здійснено правильно, або з мінімальними помилками. Не прописані одиниці виміру показників. Не прописаний алгоритм розв'язання задачі. Висновки наведені, проте побудовані не логічно, не виявлено причини та наслідки діагностованого явища.

4-5 балів – наведено формули розрахунків із поясненнями. Розв'язання задачі здійснено без помилок. Прописані одиниці виміру показників. Прописаний алгоритм розв'язання задачі. Висновки повні, мають логічний характер, показують знання студентом теоретичних основ та здатність до аналізу причинно-наслідкових зв'язків досліджуваного процесу чи об'єкта.

Завдання 3 (7 балів):

1-2 бали – завдання не вирішено, наведено початкові формули розрахунків без пояснень, розв'язання задачі за формулами не розпочато. Не прописаний алгоритм розв'язання задачі. Студент демонструє незнання теоретичного матеріалу, який необхідний для розв'язання задачі.

2-3 бали – завдання вирішено з помилками, наведено початкові формули розрахунків без пояснень, розв'язання задачі за формулами розпочато, але не завершено. Не прописаний алгоритм розв'язання задачі. Студент демонструє незнання теоретичного матеріалу, який необхідний для розв'язання задачі.

3-4 бали – завдання вирішено з помилками, наведено початкові формули розрахунків без пояснень, розв'язання задачі за формулами розпочато, присутні математичні помилки, відповідь не правильна. Не прописаний алгоритм розв'язання задачі.

4-5 балів – наведено початкові формули розрахунків із поясненнями. Розв'язання задачі здійснено з несуттєвими помилками. Не прописані одиниці виміру показників. Не прописаний алгоритм розв'язання задачі. Висновки не наведені, або мають не конкретний характер.

5-6 балів – наведено формули розрахунків із поясненнями. Розв'язання задачі здійснено правильно, або з мінімальними помилками. Не прописані одиниці виміру показників. Частково прописаний алгоритм розв'язання задачі. Висновки наведені, проте побудовані не логічно, не виявлено причини та наслідки діагностованого явища. Студент демонструє знання теоретичного матеріалу, необхідного для розв'язання задачі.

6-7 балів – наведено формули розрахунків із поясненнями. Розв'язання задачі здійснено без помилок. Прописані одиниці виміру показників. Прописаний алгоритм розв'язання задачі. Висновки повні, мають логічний характер, показують знання студентом теоретичних основ та здатність до аналізу причинно-наслідкових зв'язків досліджуваного процесу чи об'єкта.

Завдання 4 (8 балів):

1-2 бали – завдання не вирішено, наведено початкові формули розрахунків без пояснень, розв'язання задачі за формулами не розпочато. Не прописаний алгоритм розв'язання задачі. Студент демонструє незнання теоретичного матеріалу, який необхідний для розв'язання задачі.

2-3 бали – завдання вирішено з помилками, наведено початкові формули розрахунків без пояснень, розв'язання задачі за формулами розпочато, присутні математичні помилки, відповідь не правильна. Не прописаний алгоритм розв'язання задачі.

3-4 балів – наведено початкові формули розрахунків із поясненнями. Розв'язання задачі здійснено з несуттєвими помилками. Прописані одиниці виміру показників. Не прописаний алгоритм розв'язання задачі. Висновки наведені, проте мають не конкретний характер.

4-5 балів – наведено формули розрахунків із поясненнями. Розв'язання задачі здійснено правильно, або з мінімальними помилками. Не прописані одиниці виміру показників. Частково прописаний алгоритм розв'язання задачі. Висновки наведені, проте побудовані не логічно, не виявлено причини та наслідки діагностованого явища. Студент демонструє знання теоретичного матеріалу, необхідного для розв'язання задачі.

5-6 балів – наведено формули розрахунків із поясненнями. Розв'язання задачі здійснено правильно, або з мінімальними помилками. Прописані одиниці виміру показників. Частково прописаний алгоритм розв'язання задачі. Висновки наведені, проте побудовані логічно. Студент демонструє знання теоретичного матеріалу, необхідного для розв'язання задачі, однак не повністю здатен застосовувати його на практиці.

6-7 балів – наведено формули розрахунків із поясненнями. Розв'язання задачі здійснено без помилок, або з незначними арифметичними помилками. Прописані одиниці виміру показників. Прописаний алгоритм розв'язання задачі. Висновки повні, мають логічний характер, показують знання студентом теоретичних основ, проте причинно-наслідкові зв'язки досліджуваного процесу чи об'єкта не прописані.

7-8 балів – наведено формули розрахунків із поясненнями. Розв'язання задачі здійснено без помилок. Прописані одиниці виміру показників. Прописаний алгоритм розв'язання задачі. Висновки повні, мають логічний характер, показують знання студентом теоретичних основ та здатність до аналізу причинно-наслідкових зв'язків досліджуваного процесу чи об'єкта.

Завдання 5 (15 балів):

1-2 бали – завдання не вирішено, наведено початкові формули розрахунків без пояснень, розв'язання задачі за формулами не розпочато. Не прописаний алгоритм

розв'язання задачі. Студент демонструє незнання теоретичного матеріалу, який необхідний для розв'язання задачі.

2-3 бали – завдання вирішено з помилками, наведено початкові формули розрахунків без пояснень, розв'язання задачі за формулами розпочато, але не завершено. Не прописаний алгоритм розв'язання задачі. Студент демонструє незнання теоретичного матеріалу, який необхідний для розв'язання задачі.

3-5 бали – завдання вирішено з помилками, наведено початкові формули розрахунків без пояснень, розв'язання задачі за формулами розпочато, присутні математичні помилки, відповідь не правильна. Не прописаний алгоритм розв'язання задачі.

5-7 балів – наведено початкові формули розрахунків із поясненнями. Розв'язання задачі здійснено з несуттєвими помилками. Не прописані одиниці виміру показників. Не прописаний алгоритм розв'язання задачі. Висновки не наведені, або мають не конкретний характер.

7-9 балів – наведено початкові формули розрахунків із поясненнями. Розв'язання задачі здійснено з несуттєвими помилками. Прописані одиниці виміру показників. Не прописаний алгоритм розв'язання задачі. Висновки наведені, проте мають не конкретний характер.

9-11 балів – наведено формули розрахунків із поясненнями. Розв'язання задачі здійснено правильно, або з мінімальними помилками. Не прописані одиниці виміру показників. Частково прописаний алгоритм розв'язання задачі. Висновки наведені, проте побудовані не логічно, не виявлено причини та наслідки діагностованого явища. Студент демонструє знання теоретичного матеріалу, необхідного для розв'язання задачі.

11-12 балів – наведено формули розрахунків із поясненнями. Розв'язання задачі здійснено правильно, або з мінімальними помилками. Прописані одиниці виміру показників. Частково прописаний алгоритм розв'язання задачі. Висновки наведені, проте побудовані логічно. Студент демонструє знання теоретичного матеріалу, необхідного для розв'язання задачі, однак не повністю здатен застосовувати його на практиці.

12-13 балів – наведено формули розрахунків із поясненнями. Розв'язання задачі здійснено без помилок, або з незначними арифметичними помилками. Прописані одиниці виміру показників. Прописаний алгоритм розв'язання задачі. Висновки повні, мають логічний характер, показують знання студентом теоретичних основ, проте причинно-наслідкові зв'язки досліджуваного процесу чи об'єкта не прописані.

13-15 балів – наведено формули розрахунків із поясненнями. Розв'язання задачі здійснено без помилок. Прописані одиниці виміру показників. Прописаний алгоритм розв'язання задачі. Висновки повні, мають логічний характер, показують знання студентом теоретичних основ та здатність до аналізу причинно-наслідкових зв'язків досліджуваного процесу чи об'єкта.

Результат семестрового екзамену оцінюється в балах (максимальна кількість – 40 балів, мінімальна кількість, що зараховується, – 25 балів) і проставляється у відповідній графі екзаменаційної «Відомості обліку успішності».

Студента слід **вважати атестованим**, якщо сума балів, одержаних за результатами підсумкової/семестрової перевірки успішності, дорівнює або перевищує 60. Мінімумально можлива кількість балів за поточний і модульний контроль упродовж семестру – 35 та мінімумально можлива кількість балів, набраних на екзамені, – 25.

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни розраховується з урахуванням балів, отриманих під час екзамену, та балів, отриманих під час поточного контролю за накопичувальною системою. Сумарний результат у балах за семестр складає: «60 і більше балів – зараховано», «59 і менше балів – не зараховано» та заноситься у залікову "Відомість обліку успішності" навчальної дисципліни. Виставлення підсумкової оцінки здійснюється за шкалою, наведено в таблиці «Шкала оцінювання: національна та ЄКТС»

Форми оцінювання та розподіл балів наведено у таблиці «Рейтинг-план навчальної дисципліни».

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82 – 89	B	добре	
74 – 81	C		
64 – 73	D	задовільно	
60 – 63	E		
35 – 59	FX	незадовільно	не зараховано
1 – 34	F		

Рейтинг-план навчальної дисципліни

Тема	Форми та види навчання		Форми контролю	Макс. бал
Тема 1	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція	Лекція на тему «Предмет та зміст оцінки бізнесу»	Робота на лекції	1
	Практичне заняття	Розв'язання задач за тематикою лекційного матеріалу	Активна участь у виконанні практичних завдань	1
	Лабораторна робота	Лабораторна робота на тему «Передумови визначення вартості бізнесу»	Активна участь у виконанні лабораторної роботи	1
	<i>Самостійна робота</i>			
Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за темою	Завдання за темою	1	
Тема 2	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція	Лекція на тему «Організація оціночної діяльності та її законодавче забезпечення»	Робота на лекції	1
	Практичне заняття	Розв'язання задач за тематикою лекційного матеріалу	Активна участь у виконанні практичних завдань	1
	Лабораторна робота	Лабораторна робота на тему «Законодавче забезпечення оцінки вартості бізнесу»	Активна участь у виконанні лабораторної роботи	1
	<i>Самостійна робота</i>			
Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за темою	Завдання за темою	1	
Тема 3	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція	Лекція на тему «Інформаційне забезпечення оцінки бізнесу»	Робота на лекції	1
	Практичне заняття	Розв'язання задач за тематикою лекційного матеріалу	Активна участь у виконанні практичних завдань	1
	Лабораторна робота	Лабораторна робота на тему «Аналіз стану інвестиційної активності в Україні»	Активна участь у виконанні	1

Те-ма	Форми та види навчання		Форми контролю	Макс. бал
			лабораторної роботи	
	Самостійна робота			
	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за темою	Завдання за темою	1
Тема 4	Аудиторна робота			
	Лекція	Лекція на тему «Методичний інструментарій оцінки вартості бізнесу»	Робота на лекції	1
	Практичне заняття	Розв'язання задач за тематикою лекційного матеріалу	Активна участь у виконанні практичних завдань	1
	Лабораторна робота	Лабораторна робота на тему «Фінансова звітність, як складова оцінки вартості бізнесу»	Активна участь у виконанні лабораторної роботи	1
	Самостійна робота			
	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за темою	Завдання за темою	1
Тема 5	Аудиторна робота			
	Лекція	Лекція на тему «Дохідний підхід до оцінки вартості бізнесу»	Робота на лекції	1
	Практичне заняття	Розв'язання задач за тематикою лекційного матеріалу	Активна участь у виконанні практичних завдань	1
	Лабораторна робота	Лабораторна робота на тему «Дохідний підхід та його застосування на практиці»	Активна участь у лабораторній роботі	1
	Самостійна робота			
	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за темою	Завдання за темою	1
Тема 6	Аудиторна робота			
	Лекція	Лекція на тему «Витратний підхід до оцінки бізнесу»	Робота на лекції	1
	Практичне заняття	Розв'язання задач за тематикою лекційного матеріалу	Активна участь у виконанні практичних завдань	1
	Лабораторна робота	Лабораторна робота на тему «Витратний підхід та його застосування на практиці»	Активна участь у виконанні лабораторної роботи	1
	Самостійна робота			
	Підготовка до занять	Підготовка до колоквиуму	Колоквиум	8
Тема 7	Аудиторна робота			
	Лекція	Лекція на тему «Оцінка часток в підприємстві»	Робота на лекції	1
	Практичне заняття	Розв'язання задач за тематикою лекційного матеріалу	Активна участь у виконанні практичних завдань	1

Те-ма	Форми та види навчання		Форми контролю	Макс. бал
	Лабораторна робота	Лабораторна робота на тему «Оцінка складових цілісного майнового комплексу»	Активна участь у виконанні лабораторної роботи	1
	<i>Самостійна робота</i>			
	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за темою	Завдання за темою	1
Тема 8	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція	Лекція на тему «Оцінка матеріальних та нематеріальних складових майна підприємства»	Робота на лекції	1
	Практичне заняття	Розв'язання задач за тематикою лекційного матеріалу	Активна участь у виконанні практичних завдань	1
	Лабораторна робота	Лабораторна робота на тему «Оцінка складових цілісного майнового комплексу»	Активна участь у виконанні лабораторної роботи	1
	<i>Самостійна робота</i>			
	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за темою	Завдання за темою	1
Тема 9	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція	Лекція на тему «Оцінка часток в підприємстві (бізнесі)»	Робота на лекції	1
	Практичне заняття	Розв'язання задач за тематикою лекційного матеріалу	Активна участь у виконанні практичних завдань	1
	Лабораторна робота	Лабораторна робота на тему «Оцінка ринкової капіталізації підприємства»	Активна участь у виконанні лабораторної роботи	1
	<i>Самостійна робота</i>			
	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за темою	Завдання за темою	1
Тема 10	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція	Лекція на тему «Оцінка вартості майна підприємства-боржника при банкрутстві»	Робота на лекції	1
	Практичне заняття	Розв'язання задач за тематикою лекційного матеріалу	Активна участь у виконанні практичних завдань	1
	Лабораторна робота	Лабораторна робота на тему «Особливості визначення вартості підприємств при банкрутстві»	Активна участь у виконанні лабораторної роботи	1
	<i>Самостійна робота</i>			
	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за темою	Завдання за темою	1

Те-ма	Форми та види навчання		Форми контролю	Макс. бал
Тема 11	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція	Лекція на тему «Оцінка вартості підприємства при реструктуризації»	Робота на лекції	1
	Практичне заняття	Розв'язання задач за тематикою лекційного матеріалу	Активна участь у виконанні практичних завдань	1
	Лабораторна робота	Лабораторна робота на тему «Приклади реструктуризації українських підприємств»	Активна участь у виконанні лабораторної роботи	1
	<i>Самостійна робота</i>			
Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за темою	Завдання за темою	1	
Тема 12	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція	Лекція на тему «Оцінка вартості бізнесу в системі управління підприємством»	Робота на лекції	1
	Практичне заняття	Розв'язання задач за тематикою лекційного матеріалу	Активна участь у виконанні практичних завдань	1
	Лабораторна робота	Лабораторна робота на тему «Вартісноорієнтоване управління»	Активна участь у виконанні лабораторної роботи	1
	<i>Самостійна робота</i>			
Підготовка до занять	Підготовка до колоквиуму	Колоквиум	6	
			Загальна максимальна кількість балів впродовж семестру	60
			Іспит	40

Рекомендована література

Основна

1. Закон України „Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні” від 12 липня 2001 р. № 2658-III // ВВР. – 2001. - №47. – Ст. 251.
2. Коупленд Т. Стоимость компаний: оценка и управление / Т.Коупленд, Т.Колер, Д.Мурин – М.: Олимп-Бизнес, 2005, 576 с.
3. Конспект лекцій з навчальної дисципліни «Оцінка вартості майна та бізнесу» для студентів спеціальності 8.18010014 «Управління фінансово-економічною безпекою» / Меліхова Т. Л. – Рівне: НУВГП, 2014. – 56 с.
4. Круш П.В. Оцінка бізнесу: Навчальний посібник / П.В. Круш, С.В. Полищук. – Київ, 2004. – 264 с.
5. Полтініна О. П. Управління вартістю підприємства : навчальний посібник / О. П. Полтініна // Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2017. – 140 с.

Додаткова

6. Антилл Н. Оценка компаний: анализ и прогнозирование с использованием отчетности по МСФО. Пер. с англ./ Н.Антилл. - М.: 2007. - 440 с.
7. Боер Ф.Питер Оценка стоимости технологий: проблемы бизнеса и финансов в мире исследований и разработок. Пер. с англ./ Боер Ф.Питер. - М.: 2007. - 448 с.
8. Момот Т.В. Визначення ставки дисконту: систематизація сучасних підходів / Т.В. Момот // Схід. – 2005. - №6(72). – С. 23-28.

9. Момот Т.В. Еволюція парадигми вартості і стратегічних показників ефективності діяльності акціонерного товариства (ROI, ROE, EVA, CFROI, CVA, BSC) / Т.В. Момот // Економіка розвитку. – 2006. - №1(37). – С. 89-90.

10. Мордашов С. Рычаги управления стоимостью компании / С. Мордашов // РЦБ, 2005 – №15 – с. 51-55.

11. Оцінка майна в Україні. Том 1. Нерухоме майно: Монографія / Л.І. Воротіна, В.Є. Воротін, В.Г., Поліщук. – К.: Вид-во Європ. ун-ту, 2004. 217 с.

12. Про затвердження Національного Стандарту № 4 «Оцінка майнових прав інтелектуальної власності», Постанова Кабінету Міністрів України від 3 жовтня 2007 р. № 1185 // Урядовий кур'єр. — 2007. — № 191. — 17 жовт.

13. Шеннон П.Пратт Оценка бизнеса. Скидки и премии./ Шеннон П.Пратт. - Изд. Квинто-Менеджмент.-2005.-392 с.

Інформаційні ресурси

14. Закон України "Про затвердження Методики оцінки майна" від 10.12.2003.- № 1891. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>.

15. Закон України "Про оцінку земель" від 11.12.2003. - № 1378-IV. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>.

16. Международные стандарты оценки / Международный комитет по стандартам оценки. В 2 т. – М. : Аскери-ASCA, 2000 // <http://www.mrsa.Lv1.ru/>

17 Оценка бизнеса [Менеджмент.com.ua]. - <http://www.management.com.ua/finance/fin125.html>

18. Оцінка вартості бізнесу [Електронний ресурс] – Режим доступу : <https://pns.hneu.edu.ua/course/view.php?id=5702>